

EVALUERING

1. Evaluering af elevarbejde

1.1 Grundlaget for evalueringen

1.1.1 Udarbejdelse af kompetencemål

Som udgangspunkt for skolens evaluering er det vigtigt, at vi har veldefinerede kompetencemål, der kan bruges til betragtning af, hvorvidt skolen lever op til det forventede. For Rudolf Steiner – skolen i Aarhus er målet en række kompetencer, der søges udviklet gennem undervisningsforløbet på baggrund af skolens læreplan og fagbeskrivelser.

Der er udarbejdet kompetencemål, med del- og slutmål for følgende fag: Dansk, matematik, engelsk, tysk/spansk, biologi, EDB, fysik/kemi, geografi, historie, gymnastik, eurymti, samfundsfag, sløjd, metalsløjde, hjemkundskab, tegne/male, og instrumentalundervisning.

Kompetencemålene findes som undervisningsplaner på skolens hjemmeside: www.steinerskolen-aarhus.dk

Kompetencemålene har taget udgangspunkt i de søgte kernekompetencer i den daglige undervisning. Der er tilstræbt en form, der er sammenlignelig med de tilsvarende kundskabs- og færdighedsområder fra folkeskolen. Beskrivelser af selvkompeterencer, handlekompetencer og sociale kompetencer ligger ikke direkte på skolens hjemmeside, men står som centrale målsætninger for skolen. Skolens værdigrundlag tager afsæt i Steinerpædagogikken udarbejdet af Rudolf Steiner. Disse målsætninger optræder primært gennem den Steinerpædagogiske indsigt, der forudsættes for underviserne på skolen og gives gennem læreplaner fra bl.a. Tyskland, Norge, England, samt litteratur og forskning i pædagogikken.

1.1.2 Kvalitetssikring af kompetencemål.

Skolens kompetencemål diskuteres jævnligt på skolen og i steinerskolernes faglige netværk. Dette sker ved pædagogiske møder, ugentlige konferencer og særligt afsatte pædagogiske dage. Den eksterne tilsynsførende vurderer, om kompetencemålene lever op til undervisningsministeriets fastsatte mål.

1.1.3 Udvikling af kompetencemål.

Rudolf Steiner – skolen i Aarhus arbejder løbende på at udvikle sine kompetencemål. Således er første udkast til kompetencemål for skolens 9. kl. – 3.vg.(videregående = 12. klasse) udarbejdet for klassetrinenes fagområder. Skolen deltager i det centrale arbejde med at udvikle nye kompetencebeskrivelser, der kan give større genkendelighed for en skole med Steinerpædagogik som sit grundlag.

Skolen har været medudvikler af EU-Comenius-projektet 'European Portfolio Certificate' og deltager i det fortsatte arbejde med udbredelse af EPC. Skolen har licens på brugen af metoden, som er udviklet i samarbejde med 'European Council for Steiner Waldorf Education' ECSWE, der udvikler beskrivelser af kompetencer søgt gennem portfolie arbejde.

1.1.4 Kommunikation af kompetencemål.

De faglige kompetencemål findes i grundskolens afslutningsdokument for 9. klasse, kaldet 9. klasses vidnesbyrd. Som nævnt tidligere er kompetencemålene også tilgængelige på skolens hjemmeside. Der arbejdes kontinuerligt på at gøre nye lærere bekendte med kompetencemålene og skolens værdier, idet de nyansatte får tildelt en Mentor gennem skolens mentorordning. Derudover arrangerer skolen en pædagogisk 'studiekreds' som tilbud til nyansatte, samt målrettet studiearbejde i både under- og overskole.

Eleverne informeres sjældent på forhånd om kompetencemålene i den undervisning, de skal i gang med, da vi ønsker at give eleverne selvstændige oplevelser af fagene og emnernes natur. Kompetencerne er altså ikke en ydre eksisterende viden, som de skal nærme sig og forholde sig til. Dog er eleverne i de ældste klasser informeret om målene for undervisningen. Forældrene informeres om kompetencemål for forestående og gennemførte undervisningsforløb på forældremøder og via skolens hjemmeside.

1.2 Evaluering af elevkompetencer

1.2.1 Lærerevaluering

Lærernes grundlag for evaluering af den enkelte elev foretages ved at sammenholde kompetencemålene med elevens opnåede kompetencer på baggrund af:

- Elevens deltagelse i undervisningen.
- Elevens eget udarbejdede skriftlige dokument (ca. 20 – 40 sider) fra hovedfagsundervisningen (3 – 5- ugers fagmoduler to timer dagligt)
- Elevernes skriftlige afleveringer og antallet af disse i fagene regning/matematik, dansk, engelsk og tysk/spansk, der afholdes flere gange i ugen.
- Elevernes skriftlige udarbejdelse af større projekter og præsentation/fremlæggelse af disse.
- Elevernes produkter fra håndværks- og kunstundervisningen.

Da skolen er eksamensfri, foretages der ikke egentlige eksaminer af eleverne, men der anvendes alternative prøveformer som afslutning på visse emneforløb. Pædagogikken tilstræber at styrke elevens oprigtige interesse for fag og emner og retter således fokus på noget andet end evaluering gennem eksamenssituationen.

1.2.2 Ekstern evaluering

Ved større projektarbejder som f.eks. 'årsopgaven' i 3.vg., og kvartalsopgave 1.vg., foretages evalueringen af det færdige produkt, det skriftlige og det praktiske arbejde, af en ekstern evaluatør med faglig relevant baggrund.

1.2.3 Selvevaluering

I skolens ældste klasser, 8. – 3.vg., anvendes undervisningsformer, der bygger på portfoliearbejde, således som det er beskrevet i EPC håndbogen, hvor eleven formulerer egne mål og hensigt med projektet og

efterfølgende laver et tilbageblik på projektet med fokus på forløb og opnåede kompetencer i forhold til målsætning. Elevens selvevaluering skal godkendes af underviseren og følge dennes evaluering af eleven i portfolio certifikatet.

1.2.4 Kommunikation af elevevalueringer

Evalueringen af elevernes standpunkt i forhold til kompetencemålene formidles til eleverne gennem den daglige kontakt mellem underviser og elev samt til forældre ved de årlige konsultationer og/eller hjemmebesøg.

Efter 2., - 4., - 6., - 8., - 9., - 1.vg.- og 3.vg., modtager eleverne et vidnesbyrd med skriftlige evalueringer af eleven for samtlige fag. For hvert fag søges følgende beskrevet: indstilling til faget, arbejdsindsats i timerne, beskrivelse af skriftlige og håndværksmæssige- og kunstneriske produkter, faglige standpunkt, faglige udvikling samt udviklingsområder for det fremtidige arbejde. Derudover karakteriseres elevens sociale kompetencer. Der formidles ikke kompetencer i form af karakterer.

3.vg. afgangsvidnesbyrd følges af en 'Europæisk Portfolio – Certifikat – mappe' - EPC, der er en dokumentation af formel, ikke – formel og informel læring med hensyn til viden, evner og færdigheder, holdninger og kompetencer.

Evalueringen af de enkelte elevs kompetencer kan viderebringes af underviserne på de ugentlige fælleskonferencer.

1.2.5 Kvalitetssikring af kompetenceevalueringer

For at sikre at undervisningen understøtter elevens mulighed for at opnå de beskrevne kompetencemål søges evaluering af undervisernes evaluering af eleverne opnået gennem følgende tiltag: afleveret skriftligt materiale fra hovedfagsmodulerne lægges frem, tilgængeligt for andre undervisere, der evt. kan sammenholde indholdet af det skriftlige arbejde med den evaluering, der er vedhæftet. Ved evaluering af projekter skal vejlederen til projektet endvidere godkende bedømmerens evaluering.

1.2.6 Udvikling af nye evalueringsformer

På Rudolf Steiner – skolen i Aarhus arbejdes der på at udvikle og implementere nye evalueringsformer gennem portfolioarbejde i de ældste klasser. Selvevaluering er en væsentlig del i den metode, men også Triangulerings – princippet er nævnt i lærerens ' EPC portfolio – håndbog'.

For at afmystificere eksamensformen og give eleverne et indblik i, hvad det vil sige at gå til eksamen, arrangeres der ofte mundtlige fremlæggelser af gennemarbejdede emner og skriftlige prøver med grundlag i folkeskolens eller gymnasiets eksamensopgaver.

Skolen deltager ofte i møder med andre institutioner, hvor vidnesbyrd, portfolio og andre evalueringsredskaber diskuteres. Skolen deltog i 2011 i 'Nationalt Videncenter for Frie Skoler's pilotprojekt: 'Pædagogisk praksis, evaluering og udvikling i udskolingen på de prøvefrie skoler' gennemført af cand. mag. Lone Ree Milkær.

2. Evaluering af undervisningen

2.1 Grundlaget for evalueringen

Planlægningen af undervisningen skal bygge på underviserens kendskab til skolens kompetencemål og værdier, den faglige didaktik skal understøtte målene og den enkelte elevs udvikling. Det forventes at underviseren er fagligt og metodisk godt uddannet - med en indsigt i grundskolen, der svarer til en seminarieuddannelse og for underviserne i overskolen – 9. – 3.vg., en faglig og didaktisk indsigt svarende til en relevant videregående uddannelse. Der oprettes løbende seminaristiske kurser for underviserne igennem skoleåret.

2.2 Evalueringsformer

Skolen undersøger løbende kvaliteten af undervisningen. Dette sker også i det daglige arbejde, hvor mødet med eleven, både den enkelte og som gruppe, kan danne grundlag for evaluering og tilbageblik. Dertil kommer reaktioner fra forældrene ved forældremøder, konsultationer, møder mellem kollegium og elevrepræsentanter, gennemgang af elevernes skriftlige arbejder og andre fremstillede produkter. Der arbejdes tæt sammen med skolens tilsynsførende og tages højde for anbefalingerne derfra. Der arbejdes i faggrupper med belysning af de enkelte fag, ligesom kommentarer fra tildelte mentorer tages til efterretning.

2.3 Opfølgning på evaluering

Skolens lederteam tager både de positive og negative evalueringer til efterretning og efterfølgende videre behandling. Dette sker også i lærergrupperne i de enkelte afdelinger. Positive erfaringer søges videregivet på de ugentlige konferencer. De negative belyses gennem undersøgelser af undervisningen, dens forberedelse og didaktiske opbygning. Underviseren søges hjulpet i forberedelsen gennem samtaler med mentor og ved besøg i undervisningen.

3. Løbende evaluering af den samlede undervisning

3.1 Evaluering af det samlede indhold i undervisningen

3.1.1 Intern evaluering

Den interne evaluering sker gennem udvalgte fokus punkter, som skolen vælger at behandle i løbet af året. Der laves et tilbageblik på helheden af undervisningstilbuddet i forbindelse med tilrettelæggelse af kommende skoleår. På skolens pædagogiske konferencer er indblik i fagene, undervisningen og den brugte didaktik et centralt tema. Således søges der balance i de enkelte fagområder i forhold til de kompetencer, vi ønsker at udvikle. Skolens lederteam følger til enhver tid med i, hvordan det går med undervisningen i de forskellige fag.

3.1.2 Elevevaluering

Eleverne bidrager til evaluering af det samlede undervisningsindhold ved samtaler med lærerne efter endt undervisningsforløb, klassens time og ved fællesmøder mellem elevrepræsentanterne og kollegiet. Som led i et stort forskningsprojekt fra Danmarks Pædagogiske universitet har eleverne udfyldt et omfattende spørgeskema, der skal danne grundlag for en evaluering af den samlede undervisning på de danske Rudolf Steiner skoler.

Internt er der foretaget interviews med eleverne i de ældste klasser.

3.1.3 Ekstern evaluering

Som grundlag for skolens eksterne evaluering lægges der stor vægt på den tilsynsførendes rapport og anbefalinger. Rapporten kan ses på skolens hjemmeside. Der kommunikeres med forældrene og lægges vægt på deres og tidligere elevers udsagn. I forbindelse med DPU rapporten har tidligere elever deltaget i undersøgelsen gennem et omfattende spørgeskema. Tilbagemeldingerne herfra belyses gennem særligt tilrettelagte møder mellem skolerne.

3.2 Evaluering af den samlede undervisningskvalitet

3.2.1 Intern evaluering

Skolens lederteam følger undervisningen og dens kvalitet i de forskellige fag. Der er i de yngste klasser ofte støttelærer med i undervisningen, ligesom de ældste klasser også har en god føling med hinandens undervisning igennem stort anlagt periodeundervisningsskema med skiftende lærere. I de ugentlige konferencer i de forskellige afdelinger følges der op på undervisningen i afdelingens klasser.

3.2.2 Elevevaluering

I forbindelse med et treårigt forskningsprojekt ved 'Danmarks Pædagogiske Universitet', 'Didaktisk analyse af Steinerskolernes læringspraksis' har eleverne udfyldt et spørgeskema, ud fra hvilket elevernes evalueringer tydeligt kan aflæses. Den daglige tætte kontakt mellem elever og lærere giver gode muligheder for at danne sig et billede af elevernes holdninger og synspunkter. Disse bliver hørt og behandlet.

3.2.3 Ekstern evaluering

Tidligere nævnte forskningsprojekt er i disse år en væsentlig del af skolens eksterne kvalitetsvurdering. Svarene fra undersøgelsen sammenholdes med tilsvarende forhold for sammenlignelige aldersgrupper i det offentlige system. Den tilsynsførendes tilbagemeldinger til forældre, bestyrelse og kollegium danner grundlaget for videre beslutninger.

3.3 Evaluering af det samlede kompetenceudbytte

3.3.1 Intern evaluering

gennem udarbejdelse af vidnesbyrd og portfoliecertifikater fremgår det tydeligt, om eleven har opnået en bredt funderet faglig kunnen.

I forbindelse med DPU rapporten iværksættes der ekstern evaluering af elevernes realkompetencer og udbytte af undervisningen.

3.3.2 Elevevaluering

Der arrangeres hvert år besøg af de ældste elever i mellemskolen og/eller besøg af tidligere elever, der fortæller de yngre om deres erfaringer og oplevelser ved undervisningen og videreuddannelsesforløbet. Disse arrangementer gentages for forældrene i de pågældende klassetrin ved forårets forældremøder. Dette giver et godt billede af elevernes erhvervede kompetencer.

3.3.3 Ekstern evaluering

Som nævnt er der flere aktører ind over i forbindelse med den eksterne evaluering. Tilsynsførende og samarbejde med institutioner udenfor skolen. Her kan også nævnes skolens samarbejde med VUC i Aarhus, hvor eleverne har mulighed for at få en realkompetencevurdering i henhold til gældende lov.

3.4 Opfølgning på de samlede evalueringer

Der bliver løbende fulgt op på den samlede evaluering af undervisningen, således at det faglige fundament, eleverne erhverver sig i de første år, kan danne grundlag for de større krav, der stilles i de ældre klasser, og som afrunder slutmål i 9. klasse. Skolen justerer på fagtilbuddet og tager nye tiltag, hvis der er behov derfor i det samlede undervisningsindhold. Således er der i de ældste klasser taget initiativ til at indføre linjefag og fordybelsesfag i forskellige emner af både naturvidenskabelig -, humanistisk,- kunstnerisk – eller bevægelseskarakter. Evaluering af den samlede undervisningskvalitet har dannet grundlag for gennemgang af ansættelses- og personalepolitik samt mentorordninger for nye lærere.

4. Evaluering af skolens samlede undervisning

2011/2012

4.1 Fokusområder for 2011/2012

I skoleåret 2011 – 2012 har Rudolf Steiner – skolen i Aarhus valgt at arbejde med to fokuspunkter:

- Fagplaner.
- Spørgeundersøgelse i de ældste klasser.

4.2 Handleplan for fokusområder

Spørgeundersøgelse:

A. FORLØBIG STATUS PÅ EFFEKTIVISERINGSPROJEKTET

På baggrund af de færdige konklusioner fra foråret 2011 har overskolekollegiet igangsat følgende tiltag:

1. Der er blevet informeret til forældremøder fra 6. klasse og opefter om skolens mål med vores pædagogik i overskolen. Der blev lagt fokus på, at vi er et værdifuldt alternativ til det etablerede system med karakter og hvorfor.
2. Elever såvel som forældre om bliver løbende informeret mulighederne for videreuddannelse efter endt 12. klasse. Vi har bl.a. haft besøg af den ansvarlige person for studievejledning på VUC-Aarhus, som har informeret eleverne om muligheden for, igennem VUC, at opnå den samme status som ligestiller vore elevers muligheder for optagelse på en videregående uddannelse. Se vedhæftede PowerPoint.
3. I skoleåret 2011/12 er der i overskolen blevet introduceret Fordybelsesfag. Klasserne fra 9. til 12. klasse er blevet lagt sammen to og to, dvs. 9./10. og 11./12.. Hver gruppe har mulighed for at vælge ét af to mulige fag, den ene er et fag indenfor humaniora, det andet et fag inden for naturvidenskab. Undervisningen foregår om fredagen mellem 11.30 og 14.05, hvor eleverne i samarbejde med lærerne, har mulighed for selv at tilrettelægge deres arbejde. Målet er, at eleverne opnår en vis grad af selvstændighed både i valget af fagene og arbejdsmetoderne. Fagene skifter ca. hver tredje måned. Se vedhæftet periodeplan.
4. På nuværende tidspunkt (2011) arbejder overskolekollegiet mhp., at eleverne i 11. og 12. klasse fra skoleåret 2012/13 har mulighed for at vælge linje (naturvidenskabelige fag eller humaniora) i en vis procentdel af deres daglige skema. Dette er forældre og elever fra 6. klasse og opefter blevet informeret om som værende et nyt tiltag.
5. Der bliver afholdt konsultationer med eleverne og deres forældre to gange om året af en halv times varighed, hvor der bliver informeret om elevernes standpunkter og muligheder for videre udvikling. Desuden bliver der afleveret skriftlige kommentarer til eleverne omkring deres arbejdsindsats. Som afslutning på skoleåret får eleverne et skriftligt vidnesbyrd i samtlige fag.

6. Arbejdet med portfolio er blevet intensiveret.
7. I samarbejdet med UU-Aarhus har eleverne udfyldt uddannelsesplaner på Optagelse.dk

A. UDFRA ELEVERNES BESVARELSER KAN VI KONKLUDERE FØLGENDE:

1. At størstedelen af eleverne glæder sig til at komme i skolen.
2. Lærernes faglighed og engagement, samt det tætte bånd lærer/elever imellem, og fællesskabet klasserne imellem er hovedsagen til, at eleverne ser frem til at komme i skolen. Desuden påpeger eleverne også at muligheden for at lave eget undervisningsmateriale gør, at de kan lægge vægt på det, de er bedst til. Det giver også ansvar for egen læring. Skolen giver desuden eleverne mulighed for at udtrykke sig på egen vis, og de boglige, såvel som de kunstneriske og håndværksmæssige fag, bliver vægtet lige højt hos eleverne.
3. It-undervisning, samt undervisning i de naturvidenskabelige fag, er, ifølge eleverne, ikke vægtet højt nok på skolen. Eleverne påpeger også, at de ikke er SU-berettigede.
4. Elevernes faglige udvikling er afhængig af den enkelte lærers engagement. Derfor ser de det også som vigtigt, at der er flere forskellige lærere, med hver deres personlighed. De oplever også, at der er stor faglig udvikling i overskolen (9.-12.kl.) end i underskolen (1.-8.kl.).
5. Elever giver udtryk for, at eksaminer og karakterer afspejler et øjebliksbillede af deres faglige kunnen, hvorimod vores evalueringsmetoder giver et helhedsbillede af den enkelte elev.
6. Eleverne forventer konstruktiv kritik i deres vidnesbyrd, som de kan bruge på at udvikle sig.
7. Eleverne er bevidste om deres muligheder for videreuddannelse, hvad enten de går ud før eller efter 12.klasse. En stor part af de interviewede elever ser det som vigtigt at afslutte 12. klasse for at få helhedsbilledet af deres skolegang.
8. De fleste elever oplever, at de er en del af klassens og skolens sociale liv, dog er der, som alle andre steder elever, der ikke oplever, de hører til.
9. Se svar nr.8.
10. Eleverne i overskolen ønsker aktiviteter, der styrker det sociale liv på tværs af klasserne.
11. Eleverne synes, at hvis der skal være aktiviteter mellem mellem- og overskolen, skal de være med henblik på at informere eleverne i mellemskolen om overskolen.

Rudolf Steiner skolen i Århus
Marts 2012

På baggrund af vore iagttagelser er vore mål nu:

1. at fortælle om skolens pædagogik på forældremøder og i det offentlige. Vi skal også blive bedre til at informere forældrene om skolens øvrige aktiviteter.
2. at blive bedre til at informere om, hvorfor skolen har fravalgt eksaminer.
3. at blive bedre til at informere både elever og forældre om uddannelsesmuligheder efter endt 12.klasse.
4. at have mere fokus på elevernes personlige og faglige kompetencer, således at det bliver mere præciseret, at den enkelte elev føler sig set, og at forældrene genkender de billeder, der bliver tegnet af deres børn.

5. at drøfte med lærerkollegiet hvor meget fokus, der skal være på differentieret undervisning.
6. at informere elever og forældre om forskellige tiltag, som muliggør elevernes videreuddannelse, såsom vores arbejde med portfolio som evalueringsmetode og som kompetencebevis, samt det arbejde som 11./12. gruppe er i gang med på landsplan med henblik på at godkende vores to ældste klasser (se: www.steinerskolerne.dk). Derudover har vore elever, med 12. klasses vidnesbyrd som grundlag, siden januar 2010 haft mulighed for at få kompetencevurderet op til 6 fag på VUC-Aarhus, med henblik på at opnå en fuld HF-eksamen ved at gå op til eksamen i de resterende fag.
7. at holde flere møder for mellem- og overskole med henblik på at oplyse mellemskoleelever om overskolens tiltag.
8. at gennemføre uddannelsesplaner med jævne mellemrum.

Fagplaner:

Skolens kollegium har evalueret på arbejdet med fagplanerne. Overordnet har der været tilfredshed med den større bevidsthed, det har givet omkring indholdet af fagbeskrivelserne og den daglige virkelighed. Mange fag er blevet grundigt gennemgået, justeret og for nogles vedkommende også ændret. Således har fagplanerne for fremmedsprog fået et nyt og fælles udtryk, med sammenhængende indhold. Grupperne, der har arbejdet med de forskellige fag, har haft meget varierende størrelser, hvilket har givet et noget varieret udbytte. Store grupper med mange fag i sig, har haft sværere ved at komme frem til konkrete tiltag, men det er alligevel lykkedes for nogle områder. Små grupper har kunnet være for små, da de er meget afhængige af kontinuiteten i gruppen. Det samlede indtryk er dog, at det har været en positiv proces, både fagligt, og socialt, en højnelse af indsigten og sammenhængen mellem forskellige fagområder. Således kan følgende sætninger fra evalueringen bruges som positive ytringer på arbejdet.

- Det har været rigtig godt at møde lærere med ens eget fag.
- Forhøjet bevidsthed om såvel læreplanens som offentlighedens krav.
- Der blev lavet gode fagbeskrivelser.
- Var glad for, at jeg ikke sad alene med det.
- Godt at tage udgangspunkt i det, der sker fagligt i de forskellige klasser.
- God måde at arbejde med fagbeskrivelserne på.

Da faggrupperne har været meget forskellige i sammensætning og størrelse, har udbyttet også været forskelligt. Nogle føler, at de kunne have fået meget mere ud af det under andre forudsætninger. Spændet over alle skoleår har i visse af de store fag været for stort og burde deles op i alderstrin eller under områder i faget. At sidde med ansvaret for både dansk, historie og samfundsfag, er en stor opgave. Tiden kunne have været bedre brugt til andet pædagogisk arbejde.

Eksempler på ytringer i den retning:

- De store faggrupper kunne med fordel have været mindre.
- Forskellen mellem over- og underskole er for stor og det kan virke frustrerende.

- Det kunne virke løsrevet fra helheden og derfor ikke i samklang med det øvrige pædagogiske arbejde på skolen.
- Man mister let vort eget menneskebillede.
- Svært at engagere sig i de mange ord, der mere eller mindre munder ud i standardformuleringer.
- Vi mangler at blive helt færdige med nogle formuleringer.

Der blev spurgt ind til gode ideer til det fortsatte arbejde, og her følger nogle af udsagnene:

- Vigtigt at vi fortsætter, så vi kan komme ind i en fælles koordinering af materialer. Herunder udarbejdning af opgavesamling i f.eks. matematik til mellemskolen.
- Der skal fokus på vigtigheden af arbejdet.
- Der skal ses mere på fagbeskrivelserne for at dreje dem mere i retning af det, vi står for som skole.
- Der skal arbejdes på, at alt, der skrives, kommer ud i samme 'sprog'.
- Grupperne skulle arbejde på forskellige tidspunkter, så der var mulighed for at være med mere end et sted.

Ud fra denne evaluering må det konkluderes, at arbejdet skal fortsætte, da der til stadighed skal være opmærksomhed på og udvikling af skolens fagplaner. Arbejdet kunne med fordel fortsætte i under- og overskolekonferencerne, hvor udvalg kan nedsættes efter behov. Det er skolens pædagogiske udvalgs ansvar sammen med ledelsen at sørge for det fortsatte arbejde.

4.3 Samlet evaluering af skolen

Skolens ledelse, kollegium og bestyrelse har gennem det seneste år arbejdet intensivt på synliggørelse af skolen i samfundet og med klar kommunikation og information til forældrene. Der deltages i uddannelsesmesse, og der har været kontakt og kursus med 'Den kreative Platform' omkring innovation og nytænkning. Der er således blevet etableret forældreintra og udarbejdet en forældrebog til nye forældre med alle relevante oplysninger. Skolen vurderer således, at vi har haft en god innovativ og udadrettet aktivitet, samtidig med at vi har formået at se indad og tage initiativ til ændringer.

4.4 Handleplan for samlet evaluering

Skolen agter at fortsætte den aktive kurs på de nævnte områder for at få dem gennemarbejdet og rigtig implementeret i skolens liv. Der er truffet aftale om deltagelse i byens uddannelsesmesse i januar 2013 samt åbent hus dag. Repræsentanter fra overskolekollegiet besøger andre Jyske skoler for at fortælle om elevernes mulighed for at fuldende et 12 – årigt skoleforløb i Aarhus. Skolens SFO samarbejder med andre SFO'er i byen.

4.5 Opfølgning på handleplanen

I forbindelse med tilrettelæggelsen af det kommende skoleår, vil ledelsen i samarbejde med kollegiet følge op på de nye tiltag og tage hensyn til dem i skemalægningen.

4.6 Næste evaluering af skolens samlede undervisning

Næste evaluering af skolens samlede undervisning påbegyndes efteråret 2013.

Evaluering af skolens samlede undervisning i skoleåret 2013 – 2014.

Skoleåret 2013 – '14 har været præget af usikkerheden om betydningen af den nye skolereform og lov 409 for de frie skolers vedkommende. Først ultimo marts 2014 fik skolerne via Moderniseringsstyrelsen vished for, hvad de måtte og kunne, hvilket satte fart i tilrettelæggelsen af det kommende skoleår. Usikkerheden har dog ikke hindret skolen i at gennemføre sine planer for skolens videre udvikling og for undervisningen som helhed.

Vi har i forhold til ny lovgivning kunnet konstatere, at skolen ikke – som mange andre friskoler – har behov for at udvide det faglige tilbud, idet vi altid har tilbudt flere timer end folkeskolen, vi har siden 1955 haft engelsk og tysk fra 1. klasse, der er meget bevægelse lagt ind i skemaet og skolen har et rigt tilbud af kreative og kunstneriske fag samt håndværk.

De tidligere års nedskæringer på undervisningstilbuddet er blevet rettet op, således at skolen igennem hele året har tilbudt det maksimale timetal i alle fag. Dette er naturligvis kommet eleverne til gavn, hvorfor vi – sammen med skolens tilsynsrapport – må sige, at det faglige niveau står mål med folkeskolens. Dertil kommer en række fagområder, som folkeskolen ikke har.

Der har været mærkbar større interesse for vores skole igennem hele året, hvilket har ført til et meget stort elevtal og oprettelse af flere parallelklasser.

Dette fortæller, at skolens strategi med at markere sig stærkt i byen og samfundet har virket. Vi har deltaget i Uddannelsesmesse samt holdt to åbne skoledage og en række offentlige arrangementer. Der er stor interesse udefra for at besøge vores skole og høre om dens pædagogik og baggrund, eller deltage i undervisningen.

De nye arbejdstidsregler har ført til en 'Lokalaftale', der giver os mulighed for at fortsætte med det, som vi gerne vil videreudvikle under hensyntagen til en voksende skole.

Overskolens effektiviseringsprojekt er endnu engang blevet fulgt op, og kan læses i det efterfølgende.

Sprog

Skolen har altid lagt stor vægt på sprogundervisningen, der begynder med både engelsk og tysk i 1. klasse. I 8. klasse har eleverne mulighed for at vælge mellem spansk og tysk. Vi har i de sidste to skoleår ansat to nye tysklærere, der har skullet bruge mange kræfter på at lære klasserne og eleverne at kende og som har overtaget klasser, der har haft for mange forskellige lærere på faget. Skolen er opmærksom derpå og støtter de nye lærere i deres arbejde. Det er derfor vores overbevisning, at faget fremover vil profetere deraf.

Lektiecafé

Som noget nyt har skolen i skoleåret 2013 – 2014 indført lektiecafé for eleverne i mellemskolen (6.- 8. klasse) samt i overskolen. Tilbuddet er frivilligt, men med mulighed for, at lærerne, efter aftale med forældrene, kan opfordre en elev til at deltage for at få klaret sine opgaver. Evalueringen fra lærerne i lektiecafeen taler om startvanskeligheder i form af for meget hygge og for lidt arbejde. Dette blev der dog taget hånd om og strammet op på gennem et tydeligt regelsæt. Eleverne begyndte at tage godt imod hjælpen og muligheden for at få klaret lektierne i skoletiden, så der efterfølgende kunne holdes fri med god samvittighed. I overskolen har cafeen i begyndelsen været ramt af enkeltstående projekter såsom skuespil,

men efterårets forældrekonsultationer fik deltagelsen til at stige. Vi er fra skolens side meget offensiv med at anbefale timerne til lektietrængende elever og deres forældre. Dette har ført til mange faste aftaler om fremmøde.

Sidste år (som også var det første) foregik lektiecaféen i en mere afslappet og samtalepræget form, hvilket fik en fast gruppe af elever til at møde op. Erfaringen er dog, at lektiecaféens succes er direkte proportional med det output af lektier, som eleverne kan se som resultat. Det output er bestræbelsen fra undervisernes side hver gang. Lektiecaféen må ikke blive hyggekub, hvor lektierne bliver sekundære i forhold til det faglige.

Gennem det kommende år vil der undervejs givetvis blive indført en endnu mere struktureret form for lektiehjælp, så eleverne på forhånd er sikre på, hvornår de kan få relevant hjælp.

Opfølgning af handleplan

MÅLBART EFFEKTIVISERINGSPROJEKT (FORVALTNINGSREVISION) 2010-2014

1. Problemet (2010): for mange elever forlader skolen i årgangene mellem 9. og 10. klasse.

2. Målet: at give så mange elever som muligt lyst til at gennemføre 9.-12. klasse.

3. Planen:

- at interview elever og forældre i 7., 8., 9. og 10. klasse.
- elevplaner udarbejdes i samråd med elev, lærer og forældre
- brug de store elever i 11. og 12. klasse til at fortælle deres erfaringer videre.
- resultaterne forligger i procenter.
- fremlæggelse af resultaterne for kollegiet.
- nedsættelse af et udvalg, som igangsætter et arbejde, der kombinerer elevernes ønsker med skolens pædagogiske grundlag.

Tidsmæssigt vil der være to parallelle forløb:

1. fra sommer til jul 2010:
2. et 4-årigt forskningsforløb: Vi følger en klasse fra 7.- til 10. klasse med henblik på elevtallet og for at undersøge, om tiltagene virker. Ikke desto mindre agter vi at fortsætte med en stadig øget opmærksomhed på elevtal, samarbejde med forældre, udviklingen i samfundet samt det interne pædagogiske arbejde i kollegiet.

Til sidst kan vi afsluttende sige, at det har været et meget givende projekt, der har tydeliggjort, hvilke tiltag, der har været nødvendige for at nå det ønskede mål.

- vi tager mellem 8-12 elever ud på tværs af klasserne (7.-10.) og interviewer dem.
- interviewet tager ca. 90. minutter.
- vi fokuserer på kvalitative spørgsmål med relevans for emnet.
- der er to voksne til stede.
- forældrene interviewes via et kvantitativt spørgeskema i forbindelse med forældremøderne.

5. Konklusion (marts 2014): Målet med dette effektiviseringsprojekt har været at forhøje elevtallet i overskolen ved at give eleverne (og forældrene) lyst til at gennemføre 9.-12. klasse på Rudolf Steiner - skolen i Aarhus.

Vi har igennem 4 år gennemført den handleplan, som vi satte os for i 2010, hvor vi bl.a. arbejdede med elev- og forældre interviews, med både kvantitative og kvalitative spørgsmål. På baggrund af resultatet fra undersøgelsen, har overskolekollegiet iværksat diverse tiltag, som har vist sig at være meget positive (se sidste års resultat). Vi har gentaget mange af de tidligere års tiltag i det igangværende skoleår, og vi har formået ikke kun at fastholde elevtallet, men også at øge det.

Handleplan for samlet evaluering

Skolen agter at fortsætte den aktive kurs med fokus på de værdier, der lever i en Rudolf Steiner skole og gøre dem synlige for elever, forældre og samfundet. Der arbejdes stadig på en anerkendelse af skolens ungdomsuddannelse (1.-, 2.- og 3. videregående) fra politisk hold, men vi glædes over, at flere og flere højere uddannelsesinstitutioner hjælper til med at finde en vej for vore elever og at mange kan komme ind på videreuddannelserne via kvote 2 med baggrund i Steiner skolens ungdomsuddannelse. Dette vil der i det kommende år blive sat yderligere fokus på.

Der er truffet aftale om deltagelse i byens uddannelsesmesse i efteråret '14, samt åbent hus dag i forbindelse med Friskolernes Åbent hus dag i november samt en egen dag i januar. De mange elever er pladsmæssigt en udfordring, hvorfor der fra skoleårets begyndelse vil blive arbejdet intensivt med at løse dette, så rammerne for en god undervisning bliver bedst mulige.

Næste evaluering af skolens samlede undervisning

Næste evaluering af skolens samlede undervisning påbegyndes i skoleåret 2014 – '15.

Evaluering af skolens samlede undervisning 2015 - 2016

Skolens samlede kollegium har på en af vore ugentlige lærerkonferencer evalueret på skolens samlede udbud af undervisningen i dette skoleår.

Skolens ledelse har denne gang valgt, at lave evalueringen som et spørgeskema med 14 konkrete spørgsmål, som lærerne skulle forholde sig til. Skolens ledelse har derefter skrevet svarene/resultatet sammen i en fælles skrivelse.

Der er en udpræget fælles oplevelse af, at skolens lærere føler, de lever op til skolens pædagogik og dens værdier, med vægt på Waldorfpædagogikken. Det samme gælder klasselærernes oplevelse af klassens udvikling, klasseundervisningen og den førte pædagogik.

Det er afgørende for det enkelte barns udvikling, at lærerne har en dyb indsigt i hvert barns udvikling og kompetencer, og at dette blandt andet også sker igennem en god kontakt til forældrene. Det er vigtigt, at forældrene lever med i det, der foregår i skole og at skole og forældre gensidigt støtter op omkring hinanden. Også her oplever lærerne, at det er normen i hverdagen; de har en god føling med den enkelte elev og primært også god kontakt til forældrene.

Skolens undervisningsform er bygget op på et grundlag af kunst, kreativitet og inspiration, hvorfor det er naturligt at spørge til, i hvilket omfang dette foregår og om der er meget kateter undervisning i timerne, samt forholdet til gruppearbejde. Svarene er selvfølgelig afhængige af fag og alderstrin, men svarene viser, at bestræbelserne på at leve op til skolens undervisningsideal er store og dermed gives der en undervisning, der fanger elevernes opmærksomhed. En god undervisning er en forudsætning for en eksamensfri skole, da det er vores eneste mulighed for at holde fast på eleverne. Der er i kollegiet enighed om, at det er en stor fordel at være eksamensfri, da dette giver lærerne frihed i undervisningen, trods de store udfordringer med skriftlige udtalelser til hver enkelt elev.

Skolens faglige udbud er vigtigt. Vi har en meget stor fagkreds igennem hele skoleforløbet og alle deltager primært i alle fag, derfor er en ligevægt mellem de boglige og de kunstneriske fag, samt mellem de humanistiske og naturvidenskabelige fag vigtig. På de spørgsmål kommer den enkeltes faglige interesse til syne, da det er naturligt at mene, at ens eget fag er det vigtigste. Dette kan ikke læses anderledes end et engagement i undervisningen.

Det er i kollegiet en almen opfattelse, at eleverne her på skolen – igennem hele forløbet – opnår de samme færdigheder, som elever fra andre skoler. Dertil kommer, at eleverne erhverver sig flere såkaldte bløde værdier, end det er tilfældet fra andre skoler. Alt dette er med til at gøre eleverne klar til at møde samfundet og det videre uddannelsesforløb på en god og åben måde.

MÅLBART EFFEKTIVISERINGSPROJEKT (FORVALTNINGSREVISION) 2015 - 2017

1. Problemet: I forbindelse med vækst i skolens elevtal over de seneste år er skolen kommet i pladsproblemer. Der er flere løsningsmodeller på dette, men fælles for dem er, at udgifterne til udvidelse skal kunne bæres af skolens driftsbudget.

2. Målet: Vi kan derfor se, at fyldte indskolingsklasser kunne løse dette dilemma.

3. Planen:

Tema: Det sammenhængende børneliv – den røde tråd.

- et tættere samarbejde mellem skolen og børnehaven og god kontakt til forældrene
- børnehavens forældre modtager invitationer til alle skolens arrangementer
- der arrangeres fælles visionsmøder for de ansatte i begge institutioner
- der arbejdes på fælles brochure/folder for skolen og børnehaven/vuggestuen
- tæt administrativt samarbejde mellem institutionerne omkring indmelding/indskrivning
- processen følges af skolens ledelse og bestyrelse, samt udvalget for 'den røde tråd'

Der vil forholdsvis let kunne foretages måling af effekten, da dette vil afspejle sig i elevtallet i skolens tre første årgange.

Tidsmæssigt er vi afhængige af en hurtig effekt, hvorfor projektet er sat til to år.

Efter første år kan vi konstatere, at søgningen til skolens klasser stadig er voksende, og især en interesse for de yngste klasser stor. Vi forventer, at dette fortsætter i kommende år og at vi vil kunne aflæse det gennem en markant stigning af elevtallet i underskolen. Udviklingen følges nøje af skolens ledelse og bestyrelse.

Det andet område, som skolens bestyrelse og ledelse har sat ind på er et mål omkring skolens økonomistyring. Et arbejde, der allerede tog sin begyndelse i sidste del af 2008, med en plan for at få fjernet de røde tal på skolens årsresultat. Planen er blevet fulgt, og budgetterne har løbende været under nøje overvågning og er blevet løbende revideret.

Næste evaluering af skolens samlede undervisning finder sted 2017./'18

Bilag og uddybning til evaluering.

1.2.4

VIDNESBYRD

Gennem skolens lange historie – mere end 60 år – har skolen evalueret sine elever via fyldige vidnesbyrd (skriftlige udtalelser). Vidnesbyrd gives i 2., 4., 6., 8., 9., 1.vg., og 3.vg. ved skoleårets afslutning. I de yngste klasser henvender vidnesbyrdene sig primært til forældrene, der dog kan bruge visse dele deraf som grundlag for samtale med barnet. 6. klasses vidnesbyrd er skrevet direkte til eleven i du - form, men med krav om, at forældrene også læser det, da de vil kunne uddrage noget andet end eleven. Fra 8. klasse og i resten af skoleforløbet modtager eleverne vidnesbyrd hvert år ved skoleårets afslutning. Dog ikke i 2.vg., da de to sidste skoleår ses som en sammenhæng. Vidnesbyrdene her er skrevet til både forældre og elev, men tager også hensyn til den enkelte elevs uddannelsesvej og kan/er derfor målrettet denne. Hvis en elev således ønsker at forlade skolen efter 9. kl. - eller 1 .vg., retter vidnesbyrdet sig også mod samfundet og det videre skole- og uddannelsesforløb, som eleven ønsker at påbegynde.

Vidnesbyrdet, eller elev-evalueringen, sker på baggrund af den konkrete undervisning i de forskellige fag og undervisningens indhold. Da store dele af undervisningen i skolens fagkreds foregår som periodeundervisning over 3 - 4 uger (emneuger) i de to daglige hovedfagstimer, lægges der fra skolens side vægt på, at eleverne i overskolen får tilbagemelding om undervisningsforløbet 4 – 5 uger efter periodens afslutning. Der skrives således vidnesbyrd til disse klassetrin året igennem, hvilket giver mulighed for løbende at tage henvisninger, opfordringer og erfaringer til sig. Ved skoleårets afslutning samles disse så med udtalelserne fra fagtimerne, sprog- og bevægelsesfagene, håndværks- og kunstundervisningen. Her følger pensumbeskrivelserne i de enkelte fag med. En præcis og fyldestgørende pensumangivelse/kompetencebeskrivelse er især vigtig for eksternt brug af vidnesbyrdet.

Den måske vigtigste grund til at skrive vidnesbyrd, er den virkning, lærerens tanker omkring barnet har på barnet. Det indre arbejde, der foregår, når læreren danner sig et eget billede af barnet og gør sig den anstrengelse at formulere det, kan have så stor en virkning på barnet, at det få uger efter kan være synligt forvandlet. Derfor er det en daglig opgave for læreren, at beskæftige sig inderligt med "sine børn", for igennem dette arbejde ikke kun at støtte barnet, men også få inspiration og ideer til, hvad der fremover kunne gøres af tiltag. Således er processen omkring vidnesbyrdskrivning ikke kun et øjebliksbillede af barnet, sådan som en eksamenssituation er, men et arbejde, der stærkt virker ind i fremtiden på baggrund af det, der er, og det, der har været. Dette er blandt andet også baggrunden for, at skolen har valgt fortsat at være eksamens fri. Vi giver ikke karakterer, men vi karakteriserer.

De skrevne vidnesbyrd læses altid igennem af en anden lærer for at undgå misforståelser, modsigelser og ensidige subjektive holdninger.

Internt stilles der visse krav til vidnesbyrdets indhold:

1. Indstilling til faget.
(Engagement og koncentration. Begejstring, undren og nysgerrighed. Hukommelse og fantasi.)
2. Elevens evne til at bearbejde det faglige.

(Balance mellem at være reproducerende og skabende. Tydelig forskel mellem at være nøgternt refererende og selvstændigt bedømmende. Den æstetiske arbejdsproces og udførelse. Orden, skrift og tegninger/illustrationer.)
3. Kunnen. Standpunkt i faget.
4. Elevens udviklingsbillede. Hvor skal der fremover sættes ind?
(Hvad af dybere værdi har eleven udviklet, og hvad bør ansøres, bestræbes eller kræves? Er eleven udholdende, trofast, ansvarlig og pligtopfyldende?)
5. Social indstilling i det daglige arbejde.
(Hvad og hvordan har eleven givet noget til fællesskabet i klassen? Kan eleven arbejde sammen med andre i gruppearbejde?)
6. Fravær.

Igennem kendskab til læreplanen og forståelse for/indblik i menneskekundskaben forsøger læreren at skildre elevens, indsats og evner i forhold til dennes viljes-, følelses- og bevidsthedsmæssige udvikling under hensyntagen til elevens alder. En sådan bevidsthed hos læreren vil give en naturlig differentiering af vidnesbyrdene.

Differentiering i forhold til overskoleforløbet.

9. klasse.

Elevens evne til intellektuel forståelse som oplevelse, der kan erindres og være genstand for debat. Elevens evne til, i enkel form, at analysere og konkludere. Forhold til enkel logik. At kunne skelne mellem egne og andres ideer. Subjektive og objektive relationer. Elevens følelsesmæssige engagement og deltagelse kommer her ofte frem som spontan begejstring. Elevens individuelle lyst og ulyst/sympati og antipati overfor stoffet eller anden person kan være fremherskende. Der stilles efterhånden større krav om egen autoritet, initiativer og opgaveløsning i undervisningssituationen.

1. videregående

Den intellektuelle forståelse er her mere evnen til systematisk analyse og syntesedannelse. At kunne bevæge sig frit mellem årsags- og virkningsrelationer. Udviklet proportionsfornemmelse. At kunne skelne mellem tanker af emotionel og moralsk karakter. Elevens teoretiske dømmekraft.

Følelsesmæssig frihed til at kunne leve sig ind i en rolle, et stofområde eller arbejdsopgave. Eleven har evnen til at kunne distancere sig. Fascinations evne balancerer med selvstændighedsfølelse. Oplevelse af demokrati. At kunne se andre som ligeværdige trods individuelle forskelle. En vis selverkendelse på godt og ondt. Evnen til at lave sit eget arbejde og at påtage sig pligter ud fra fornuft. Kan forfølge egne ideer.

2. videregående

Intellektuel forståelse af komplekse problemformuleringer. Teoriens relativitet. Er i stand til følelsesmæssigt at indleve sig i andre og evner at tænke eksakt i moralske, humane og sociale ideer. Medlidenhed. Kan finde eget ståsted. Oplever tilværelsens transcendens. Kristne og moralske idealer i forhold til medmenneskene, samfundet og omverdenen. Evner at handle uden en tvingende eller personlig grund.

3. videregående

Intellektuel forståelse som: evnen til at se flere sideordnede synspunkters relative sandhed og at vurdere disse på egne præmisser. Selvstændig brug af en metode eller et tankesystem. En vis voksen modenhed som følelsesmæssig ligevægt, selverkendelse og evne til selvevaluering. Social forståelse og demokratisk indsigt. Åben, velvillig og samarbejdsvillig. Evne til at fordybe sig, at tænke og handle ud fra eget motiv. Kan indordne sig og sætte ind med rette handling og kraft på rette tid og sted. Situationsfornemmelse.

1.2.4

KONSULTATIONER OG HJEMMEBESØG

Igennem konsultationerne gives der mulighed for at gå ind på det enkelte barns individuelle situation. Her bringes barnets faglige standpunkt til bevidsthed, dets indsats i skolen, hjemmearbejde, personlige problemer og sociale egenskaber bliver diskuteret. I mere komplekse tilfælde afsættes der tid til et eller flere længere møder med forældre og/eller barn samt evt. relevante instanser, de såkaldte netværksmøder. På de yngre klassetrin vælger nogle lærere at tage på hjemmebesøg, da dette giver mulighed for at danne sig et billede af barnet i hjemlige omgivelser. Konsultationer og hjemmebesøg skal i allerhøjeste grad ses som en evaluering af eleven og undervisningen på skolen. Der lægges vægt på personlige samtaler frem for mail korrespondance.

1.2.6

ÅRSOPGAVE PORTFOLIE

Udarbejdet efter retningslinjer fra EPC – Europæisk Portfolie Certifikat.

Hvad er en årsopgave? (skolens almene beskrivelse)

Årsopgaven er en helt frit valgt opgave, som eleven beslutter sig for omkring 1. marts i skolens 11. klasse. Opgaven omfatter en teoretisk/skriftlig del og et praktisk, kunstnerisk arbejde som eleven fordyber sig i gennem et helt år, sideløbende med undervisningen i skolen. Ved afleveringen af arbejdet laves der en offentlig udstilling og eleven fremlægger og forsvare sit arbejde gennem et offentligt foredrag.

Ved opgavens begyndelse afleveres emne og titel sammen med en projektbeskrivelse, der danner grundlag for EPC'en. Eleven tilrettelægger selv sit arbejde bistået af en eller flere selvvalgte eksterne eller interne faglige og pædagogiske vejledere. Undervejs i processen følges arbejdet ikke kun af vejlederne, men der aflægges også delrapporter for klassen, lærerne og forældrene, hvor erfaringer og problematikker udveksles.

Processen skal indeholde væsentlige elementer som:

1. Studier af emnets historie og status. (valg af kildemateriale)
2. Forskning. Nyt undersøges og områder belyses.
3. Sammenfatning af egne erfaringer og tydelig beskrivelse af egne holdninger og synspunkter.
4. Nye elementer, opdagelser og inspirationer.

Resultatet af arbejdet skal fremstå i en bog, og det praktiske arbejde skal være færdigt og gennemarbejdet. Dertil har eleven brug for:

1. Overblik over opgaven og hele arbejdsprocessen.
2. Tilrettelæggelse af arbejdet i forhold til den afsatte tid. Lave en tidsplan.
3. Planlægge en målrettet indsats i forhold til egne evner, vejledning og evt. hjælp for at nå målet.
4. Vedholdenhed og udholdenhed i forhold til ydre og indre vanskeligheder.

Faglige mål og krav.

Den teoretiske opgave:

Eleven skal tage stilling til, om det teoretiske arbejde skrives på PC eller i hånden, samt til den måde evt. illustrationer og tegninger udføres på. Eleven skal gennem arbejdet kunne beherske den faglige fordybelse i det teoretiske stof gennem kildesøgning på en alsidig måde, og derigennem sammenfatte egne

forskningsresultater, hvori angivelsen af kilder tydeligt fremgår. Det skriftlige arbejde begynder med en indledning, hvori læseren forberedes på emnet, dets behandling og problematik. Sproget, ortografi og retskrivning skal være gennemarbejdet og klart fremstillet, og teksten skal være opdelt med tydelige afsnit og passende overskrifter. Bogen skal afsluttes med et fagligt og personligt efterskrift (evaluering) i forhold til opgavens oprindelige projektbeskrivelse. Refleksion og tilbageblik.

Bogen skal være håndværksmæssigt indbundet efter eget oplæg og med erfaringen fra skolens undervisning i bogbinding. Den skal fremtræde med nummererede sider og indholdsfortegnelse. Det grafiske layout, illustrationer og tegninger, skal være æstetisk gennemarbejdet.

Den praktiske opgave:

Eleven skal lære at anvende og videreudvikle håndværksmæssige og kunstneriske færdigheder, så det færdige produkt er dygtigt og fagligt korrekt udført. De praktiske opgaver skal kunne bedømmes af fagligt kompetente personer under hensyn til elevens alder og den tid, denne har haft til at fordybe og dygtiggøre sig i området. Den praktiske opgave bør stå i rimelig relation til det teoretiske arbejde og være afsluttet med henblik på udstilling og bedømmelse.

Den mundtlige præsentation:

Efter aflevering af årsopgaven forbereder eleven en klar disposition til en mundtlig offentlig fremlæggelse af sit arbejde på ca. 30 minutter. Heri fortæller der ærligt om emnet, hele arbejdsprocessen, erfaringerne og det faglige, personlige udbytte. Sproget skal være velformuleret, sammenhængende og klart, så det tydeligt kan forstås af tilhørerne.

Evaluering.

Da det er eleven, der gør sig erfaringer, udvikler færdigheder og kompetencer, er det naturligt, at det også er eleven, der primært skriver evalueringen. Det er en selvprøve, hvor rammerne stilles af skolen, men kravet om, hvad der skal præsteres, stilles af eleven selv. I EPC'en er beskrevet, hvad denne selvevaluering skal indeholde, og der er sat et spørgeskema op til hjælp og vejledning for denne. Den skriftlige selvevaluering skal være færdig til udstilling og fremlæggelse af årsopgaven.

Faglig evaluator.(ekstern eller intern)

Opgaven anmeldes/ evalueres i forhold til elevens selvevaluering, dennes projektbeskrivelse og Rudolf Steiner – skolens krav og beskrivelse til gennemførelse af en årsopgave. Anmeldelse og bedømmelse skal så vidt muligt ske ud fra en saglig omtale og vurdering af det faglige omfang og niveau. Det karakteristiske /personlige ved elevens fremstilling af resultaterne såvel praktisk, som teoretisk skal karakteriseres og bedømmes på lige fod med tilsvarende personlige og faglige niveauer i andre ungdomsuddannelser.

Retningslinjer derfor:

1. Ydre beskrivelse af opgaven, omfang, sidetal, antal ord, skriftstørrelse, skriftens art, bogens størrelse/mål, indbinding, omfang af illustrationer og omfang af det praktiske arbejde.
2. Beskrivelse af emnets behandling. Kapitelinddeling, udvikling og sammenhæng i afsnittene. Vurdering af eget originalt arbejde i forhold til kildeangivelser. Selvstændighed. Faglig vurdering af indhold og form. Det praktiske arbejdes kvalitet.
3. Sproget. Er det elevens eget? Er det sammenhængende, logisk og flydende? Er det billedrigt og begrebsmæssigt klart? Svarer sprogets karakter til emnets indhold? Hvordan er retskrivning og ortografi?
4. Den kunstneriske eller tekniske prægning: Vurdering af illustrationers kunstneriske værdi og tekniske tegningers klarhed og præcision. Det praktiske arbejdes håndværksmæssige udførelse og kunstneriske værdi.
5. Arbejdets latente værdier. Kan der fremhæve noget ved helhedsindtrykket, som viser elevens udvikling og faglige fordybelse under arbejdsprocessen, samt vurdere de opnåede resultaters egne, faglige og/eller nye værdier. Fremtidige udviklingsmuligheder på grundlag af arbejdet.

Begge evalueringer indgår i elevens EPC og medtages i det afsluttende vidnesbyrd.

EPC

Projektbeskrivelse. (elevens egen beskrivelse af planerne for opgaven og arbejdet med denne som afleveres skriftligt ved arbejdets begyndelse. (d. 1. marts) Beskrivelsen skal indeholde:

Projektets navn

Hvor finder det sted

Dato

Tidsramme

Elevens alder/klassetrin

Navn på elevens vejleder

Angivelse af om projektet er en pligt opgave eller frivilligt valgt

Beskrivelse af opgavens indhold og særlige tyngdepunkter, metode og kompetencer, der lægges særligt vægt på og tænkes benyttet

Selvevaluering.

En præcis beskrivelse af arbejdet med hele opgaven

En præcis beskrivelse af fremgangsmåden

En beskrivelse af de brugte og ny erhvervede færdigheder

Fremmedevaluering.

Beskrivelse af det grundlag evalueringen hviler på: egne iagttagelser, tilbagemeldinger fra andre, beskrivelse af opgavens ydre fremtoning, læsning og gennemgang af opgaven, beskrivelse og anmeldelse af praktisk arbejde, fremlæggelse osv.

Beskrivelse af de iagttagne færdigheder

Elevens deraf udledte kompetencer

Formalia.

Elevens for – og efternavn

Skolens navn

Skoleår og dato

Elevens underskrift under selvevalueringen

Evaluators og lærers underskrifter under fremmedevalueringen

Skolens stempel

Hjælp til projektbeskrivelse.

Hvilket emne/tema har mit årsarbejde?(arbejdstitel)

Hvem er min vejleder?

Hvad vil jeg især lægge vægt på i arbejdet?(teoretisk, kunstnerisk, praktisk)

Hvad vil jeg undersøge/afprøve/efterforske/fremstille?

Til hvilket formål vil jeg indsamle informationer?

Hvem vil jeg opsøge og tale med?

Hvilke steder vil jeg evt. besøge?

Hvilke hjælpemidler har jeg brug for?

Hvordan og med hvilke midler dokumenterer jeg mine arbejdsresultater?

Hvordan og med hvilke midler præsenterer jeg mine arbejdsresultater?

Hvilken form skal mit skriftlige arbejde have?

Evalueringsinstrument.

For at sikre, at eleven reflekterer over sit arbejde og skriver en fyldestgørende selvevaluering, får eleven udleveret et spørgeskema til hjælp.

1. Hvordan er jeg kommet til rette med den afsatte tid?
2. Har jeg formået at planlægge/tilrettelægge arbejdet i forhold til tiden?
3. Hvordan og hvor har jeg fået kilde- og informationsmateriale til opgaven?
4. Hvilke vanskeligheder er jeg stødt på? Hvilken hjælp har jeg fået?
5. Hvilke glæder og sorger har arbejdet givet mig i løbet af året?
6. Hvordan har jeg oplevet året i forhold til mit års arbejde?
7. Hvordan har samarbejdet været med min vejleder?
8. Hvordan har mit forhold til mit valgte emne været i løbet af året? Har det forvandlet sig og hvordan?
9. Hvordan forholder mit resultat sig til mine oprindelige ideer og min projektbeskrivelse?
10. I hvilket forhold står det teoretiske og praktiske arbejde til hinanden?
11. Hvilke vigtige erfaringer har jeg gjort mig i forhold til mit arbejde med årsopgaven?
12. Har årsopgaven udfordret mig personligt?
13. Set i bakspejlet, har jeg så valgt det rigtige emne?
14. Hvad er jeg tilfreds med/utilfreds med?
  - a. Omfang
  - b. Indhold
  - c. Præsentation
  - d. Det samlede indtryk
  - e. andet.

Real kompetence vurdering.

Siden 1. januar 2009 har skolen været i et samarbejde med VUC i Århus omkring real kompetencevurdering af vore afgangselever fra 3.vg.. I forbindelse med en HF eksamen eller enkelt fag på VUC har den enkelte elev mulighed for at blive vurderet i op til seks forskellige fag.

2.2

4. EVALUERING I UNDERSKOLEN.

Vores pædagogik tager udgangspunkt i, hvad den enkelte elev kan. Eleverne måles ikke i forhold til de andre, men i forhold til deres egen udvikling. Derfor er det en forudsætning for undervisningen, at læreren er meget bevidst om den enkelte elevs kunnen på følgende tre områder: det faglige, det sociale og det indlæringsmæssige. Læreren arbejder hele tiden bevidst på at opdatere denne viden.

Der evalueres i de mindste klasser:

- når læreren går rundt i klassen og hjælper hver enkelt elev tilrette med sit skriftlige arbejde
- når stoffet fra dagen i forvejen repeteres
- gennem samtale eller ved, at der refereres i fællesskab eller individuelt.
- når der genfortælles, og læreren iagttager i forhold til elevens hukommelse, ordforråd og formuleringsevne.
- når den enkelte elev prøves med jævne mellemrum i højtlesning
- når der arbejdes mundtligt med indøvning af tabellerne og med hovedregning

Efter endt hovedfagsperiode gennemser læreren elevernes hæfter og vurderer klassens standpunkt, således at der kan tages udgangspunkt i dette, når næste periode i faget tilrettelægges. Denne vurdering danner ligeledes grundlag for skrivning af vidnesbyrd.

5. EVALUERING I MELLEMSKOLEN.

I mellemskolen arbejdes der efterhånden mere selvstændigt. Der evalueres når:

- eleverne mundtligt refererer gårsdagens stof for hinanden for derefter at behandle stoffet skriftligt og illustrativt
- der øves hovedregning i klassen
- hjemmeopgaver rettes og kommenteres. Dette gøres dagligt eller ugentligt alt efter fagets indhold, de stillede opgaver og klassetrin.
- en periodes indhold samles ved periodens afslutning, og det samlede skriftlige arbejde afleveres til læreren for senere at blive givet tilbage til eleven i rettet tilstand og med en skriftlig eller mundtlig

kommentar. Herunder også en evaluering af elevens kunstnerisk/æstetiske udformning af arbejdet. Dette danner også grundlag for vidnesbyrdene.

På alle klassetrin tages det sociale liv op gennem samtale med eleverne. Emner, som den enkelte elevs velbefindende og trivsel samt den enkeltes og alles ansvar i det sociale fællesskab, berøres. Der tages udgangspunkt i elevernes og klassernes individuelle fællesskaber og klassetrinnene, således at al samtale tager hensyn til alder og eventuel problematik. Forældre, SFO-personale og andre relevante personer inddrages, hvis det skønnes nødvendigt.

6. FORÆLDREMØDER.

Det er væsentligt for skolen at have en god kontakt til forældrene. Denne skabes blandt andet gennem de to årlige forældremøder, hvortil der er mødepligt. På møderne behandles de emner, der er fælles for hele klassen, og ikke individuelle spørgsmål. Lærerne giver et billede af det alderstrin, som klassen befinder sig på, ud fra menneskekundskaben og barnets normale udviklingsvej. Der fortælles om klassens indsats i undervisningen og dens sociale ressourcer. Klassens faglærere kan være tilstede og bidrage til at beskrive klassen. Gennem samtale og diskussion skabes der et billede af klassen set ud fra forældrenes oplevelse igennem barnet. Særlige situationer og undervisningsforhold kan tages op.

7. DE UGENTLIGE KONFERENCER.

Skolen har igennem flere år arbejdet aktivt med struktur og ledelse. Påbegyndelsen af dette arbejde ligger i en evaluering af den tidligere struktur og et stort fælles ønske om at lave nogle væsentlige ændringer og forbedringer. Til dette arbejde har vi fået stor og værdifuld hjælp af Ejvind Nielsen fra konsulentfirmaet EN team udvikling i Frederikshavn.

Skolen er delt op i fire afdelinger: grundskole, overskole, specialskole og fritidsordninger. Hver af disse har en leder, der sammen med skolelederen danner skolens lederteam på 5 personer plus forretningsfører. Ledergruppen holder fast møde en gang om ugen, hvor den bl.a. tilrettelægger den ugentlige fælles pædagogiske konference.

Hver uge afholdes der et halvanden time langt møde i hver af de fire grupper. De vigtigste punkter på disse møder er af pædagogisk art. Her bliver klassernes og den enkelte elevs trivsel sat i centrum, og der udarbejdes en plan for, hvordan man bedst kan hjælpe eller forbedre en given sag. Gruppen vil altid evaluere på, hvor sagen står, hvad der er gjort, hvilken virkning det har haft, og hvad der skal til for at føre det videre. Indholdet af gruppemøderne samler sig naturligvis meget omkring det, der er den enkelte gruppes område. Derudover fremlægges der periodeplaner/undervisningsplaner for undervisningen, lærerne giver hinanden indblik i, hvad der arbejdes med, ligesom der også ses tilbage på afsluttet undervisning. Undervisning, der af den ene eller anden grund ikke fungerer optimalt, vil der blive arbejdet med, med henblik på at finde løsninger og forbedringer. Der lægges stor vægt på, at det sociale fungerer i alle situationer. Alle væsentlige spørgsmål af teknisk eller praktisk art drøftes. Det kan dreje sig om vikarproblemer, skemaændringer, fagfordeling, særlige arrangementer og lignende. Alle har mulighed for at komme med holdninger og synspunkter, og kan der skabes enighed, træffer gruppen også beslutning. I

manglende fald fremlægger gruppelederen gruppens holdning for ledergruppen, der så træffer den endelige beslutning.

Alle nyansættelser foregår ligeledes i de respektive grupper gennem nedsættelse af et mindre ansættelsesudvalg, specielt valgt til den konkrete ansættelse.

Udover dette foregår der i overskolegruppen et løbende visionsarbejde, hvor kollegiet holder sig orienteret om ændringer i skolepolitik, lovgivning, åbninger for anerkendelse af skoleformer og tilskudsmuligheder og nye tiltag i samfundet. Oplysning og information er vigtige faktorer, der gør det muligt at følge med i tidens krav.

I forbindelse med gruppekonferencerne afholdes der ligeledes halvanden times pædagogisk konference hver uge. Konferencens arbejde er studieorienteret, med vægten lagt på det pædagogiske arbejde.

Arbejdet med pædagogikken og menneskekundskaben er hjertet i skolens hverdag og derfor af vital vigtighed for skolens liv.

Konferencen kan afløses af møder i skolens fagudvalg, der bl.a. har til opgave at følge de enkelte fag gennem skoleforløbet og tilse, at undervisningen stemmer overens med skolens undervisningsplaner.

UU vejledning.

Skolen har et fast samarbejde med 'Ungdommens Uddannelsesvejledning' ved Aarhus kommune, 'UU Aarhus-Samsø'. Der er fra tilknyttet en UU vejleder fra kommunen, ligesom skolen også har sin egen interne vejleder. Skolen følger de gængse regler om uddannelsespligt og tilsyn med elevernes uddannelsesparathed.

SKOLENS SPECIALCENTER

Specialundervisningskollegiets hovedopgave er at tilgodese de børn, der har brug for særlig hjælp; det være sig på det indlæringsmæssige, det motoriske eller det adfærdsmæssige område. Der arbejdes med periodeundervisning, hvor der skiftevis lægges hovedvægt på indlæring (dansk og regning), bevægelse (helse-eurytmi) og terapeutisk kunst og håndværk.

På møderne i specialcentret bliver der udarbejdet individuelle handlingsplaner, der sikrer, at problemerne gribes an fra forskellige vinkler, jævnfør det antroposofiske menneskesyns 3-delte menneske: Tanke, følelse og vilje.

Specialundervisningskonferencerne er åbne for henvendelser fra lærere og forældre, skolepsykolog, læsekonsulent og sundhedsplejerske. I de ugentlige møder deltager altid helse-eurytmist, håndværks/kunst-terapeut og specialundervisningslærer (læsepædagog).

Indholdet i møderne er:

Fortløbende seminaristisk arbejde.

Børnebehandling (drøftelse af det enkelte barn).

Tilrettelæggelse af den enkelte elevs skema indenfor specialundervisningen, under hensyntagen til fremskridtene og vekslen mellem undervisningsformerne – relateret til det tre-delte menneske, tanke, følelse og vilje.

Møder med PPR, hhv. skolepsykolog, læsekonsulent og talepædagog.

Hver måned deltager skolepsykologen i et møde, hvortil lærere er inviterede til en uformel drøftelse af elever, der evt. påtænkes henvist til PPR, eller som kræver en tæt opfølgning.

Evaluering af eleverne foregår kvartalsvis, hvor specialundervisningskollegiet redegør for arbejdet med og resultaterne for den enkelte elev. Herudfra tilrettelægges det eventuelle videre forløb: om eleven skal fortsætte hos den pågældende lærer, skal arbejde videre med en anden terapiform, skal holde en pause fra specialundervisningen, eller om målet er nået.

En antroposofisk læge er tilknyttet skolen. I begyndelsen af 2. klasse gennemgår klasselæreren alle elever for lægen. Derefter er der enkeltkonsultationer med alle klassens elever og forældre. De elever, der har behov for ekstra støtte, får et individuelt tilrettelagt forløb tilbudt ud fra lægens, klasselærerens og specialundervisningskollegiets vurdering. Det drejer sig ofte om grundlæggende konstitutionelle vanskeligheder. For helse-eurytmien er det en forudsætning, at den ordineres af en antroposofisk læge.